

S4. Standard

powoływania w NGO

lidera/koordynatora do spraw

dostępności w organizacji

- Justyna Spryszak, Maciej Knap





Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021–2030

S4. Standard powoływania w NGO lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji – Justyna Spryszak, Maciej Knap



4.1 Cele standardu

Celem standardu jest przybliżenie zasad powoływania lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji. Standard zakłada wyznaczenie lidera odpowiedzialnego za koordynowanie dostępności w organizacji, pomimo tego, że w przeciwieństwie do podmiotów publicznych – NGO nie mają obowiązku powoływania koordynatorów do spraw dostępności. Stosowanie standardu będzie miało wpływ na usprawnienie procesu wdrażania i podejmowania decyzji w organizacji w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

„Standard powoływania w NGO lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji” został wypracowany w ramach projektu „Dostępne NGO na PLUS” sfinansowanego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030.

4.2 Analiza stosowanych regulacji prawnych

- **Obowiązki organizacji pozarządowych w zakresie zapewniania dostępności**

Przepisy opisujące dostępność wskazują na podmioty publiczne, ale w wielu sytuacjach ta kwestia dotyczy także NGO. Problemy są podobne, ale sposób ich rozwiązywania bywa

często odmienny. Wynika to w dużej mierze z dotychczasowych doświadczeń różnych sektorów, jak i przepisów prawnych. W tym zakresie podstawowym dokumentem regulującym sprawy związane z zapewnieniem dostępności jest Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Zapewnienie dostępności osobom z niepełnosprawnościami stanowi jedną z nadrzędnych zasad określonych w Konwencji, którą w 2012 r. ratyfikowała Polska.

W tym zakresie obowiązki NGO związane z zapewnieniem dostępności wynikają przede wszystkim z ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (UZD) oraz ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (UDC).

Zgodnie z art. 5 ust. 1 UZD, organizacje pozarządowe dążą w prowadzonej działalności do zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Natomiast szerszy zakres obowiązków w zakresie zapewniania dostępności przewidziany jest dla NGO, które na podstawie umowy wykonują zadania finansowane ze środków publicznych. Zgodnie z art. 4 ust. 3 UZD - podmiot publiczny zawierając umowę z NGO, w zakresie realizacji zadań publicznych lub zamówień publicznych - jest zobowiązany do określenia w treści umowy warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. NGO realizujące zadania publiczne są zobowiązane do zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w trakcie realizacji zadania – w takim zakresie, w jakim zostało to określone w umowie o realizację zadania. Przy czym dostępność musi być zapewniona co najmniej w zakresie minimalnych wymagań określonych w art. 6 UZD i o ile to możliwe z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania.

Z kolei UDC kompleksowo reguluje dostępność stron internetowych WWW i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Ponadto wprowadza obowiązek stosowania standardu WCAG 2.1, zobowiązuje do zamieszczania na stronach internetowych WWW tzw. Deklaracji dostępności, jak też przewiduje kary za uporczywe łamanie przepisów dotyczących dostępności cyfrowej.

Jednak niewiele NGO ma świadomość, że zgodnie z art. 2 ust. 5 UDC, zobowiązane są do stosowania dostępności cyfrowej w całej swojej działalności jeżeli prowadzą działalność w sferze zadań publicznych w zakresie:

- 1) ochrony i promocji zdrowia (w tym działalności leczniczej), lub
- 2) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, lub
- 3) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,

oraz posiadają strony internetowe lub aplikacje mobilne, lub zarządzają elementami stron internetowych, lub aplikacjami mobilnymi zamieszczonymi w środowisku umożliwiającym zapewnienie dostępności cyfrowej treści. Jest to obligatoryjne, bez względu na to jaki zapis dotyczący zapewnienia dostępności cyfrowej, zostanie określona w umowie na realizację zadania publicznego.

- **Obowiązki w zakresie powoływania koordynatorów ds. dostępności**

Dostępność ma coraz wyższą rangę. Wcześniej nie było określonych kar pieniężnych za brak stosowania dostępności – teraz może się to wiązać z sankcjami finansowymi. W tym zakresie osobom ze szczególnymi potrzebami przysługuje procedura wnioskowo-skargowa.

Poprzednio dostępność nie miała też swojego gospodarza – teraz są nimi koordynatorzy do spraw dostępności w podmiotach publicznych.

Zgodnie z art. 8. UZD Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego koordynuje zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Obecnie za koordynowanie dostępności w kraju w ramach rządowego Programu Dostępność Plus 2018-2025, odpowiada Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Program Dostępność Plus zainicjował systemową zmianę, polegającą na stopniowym włączeniu dostępności do różnych obszarów i polityk publicznych.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 UZD każdy organ władzy publicznej, w tym organ administracji rządowej i samorządowej, organ kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały, wyznacza co najmniej jedną osobę pełniącą funkcję koordynatora do spraw dostępności. W tym zakresie zgodnie z art. 14 ust. 2 UZD do zadań koordynatora do spraw dostępności należy w szczególności:

- 1) wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do usług świadczonych przez podmiot, o którym mowa w ust. 1,
- 2) przygotowanie i koordynacja wdrożenia planu działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez podmiot, o którym mowa w ust. 1, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 6,
- 3) monitorowanie działalności podmiotu, o którym mowa w ust. 1, w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zgodnie z art. 14 ust. 5 UZD podmiot, o którym mowa w ust. 1, publikuje na swojej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej (BIP), a jeżeli nie ma strony podmiotowej BIP – na swojej stronie internetowej, dane kontaktowe koordynatora do spraw dostępności oraz treść planu działania, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 UZD.

O rosnącym zapotrzebowaniu na specjalistów ds. dostępności świadczy obwieszczenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 14 kwietnia 2020 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Wdrażanie dostępności w organizacji” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Osoby, które uzyskają kwalifikacje będą potrafiły wdrażać standardy dostępności w organizacji oraz realizować zadania określone w rządowym Programie Dostępność Plus 2018-2025.

- **Certyfikacja, jako potwierdzenie spełnienia wymogów w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami**

Dostępność jest jak mapa drogowa. Próba znalezienia drogowskazu, który wyznaczałby kierunek i wskazywał skuteczne rozwiązania związane z wdrażaniem dostępności przez NGO może okazać się nowa jakość certyfikacji dostępności, która została określona w

rozporządzeniu Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 4 marca 2021 r. w sprawie szczegółowych wymogów, jakie muszą spełniać podmioty dokonujące certyfikacji dostępności, wzoru wniosku o wydanie certyfikatu dostępności oraz wzoru certyfikatu dostępności. Wybrane podmioty dokonujące certyfikacji dostępności muszą posiadać odpowiednie zasoby organizacyjne, kadrowe i narzędzia pozwalające na należyte przeprowadzenie procesu certyfikacji. Zweryfikowane podmioty certyfikujące zostały podane w wykazie zamieszczonym w BIP Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 UZD certyfikacja dostępności ma na celu potwierdzenie, czy podmiot, o którym mowa w art. 5 ust. 1, zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami.

Przy czym zgodnie z art. 15 ust. 2 certyfikacja obejmuje:

- 1) weryfikację spełnienia minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6, przez przeprowadzenie audytu dostępności,
- 2) sformułowanie szczegółowych zaleceń w zakresie poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez dany podmiot,
- 3) wydanie certyfikatu dostępności.

Audyt dostępności nie tylko wskazuje rozpoznane bariery, ale też zawiera - mapę drogową naprawy. Poddanie się procesowi certyfikacji jest dedykowane przede wszystkim NGO, które chcą uzyskać potwierdzenie, że ich działalność spełnia minimalne wymagania określone w art. 6 UZD. Niestety nadal wiele NGO uważa, że ich ten problem nie dotyczy, ponieważ osoby z niepełnosprawnościami nie są adresatami ich działań. Jednak NGO, które nie planują wdrażania dostępności będą zostawać w tyle. W praktyce może się okazać, że osoby z niepełnosprawnościami nie skorzystają z oferty organizacji – bo nie będą mieć takiej możliwości. A nie z powodu braku zainteresowania.

Wprawdzie potrzeba poddania się procesowi certyfikacji przez NGO może wydawać się mniej priorytetową pozycją, na długiej liście działań do zrealizowania - ale nie można tego procesu zignorować. W rzeczywistości zapewnienie dostępności przez organizacje społeczne, zgodnie z zasadą „Prospołeczni=Dostępni”, będzie w najbliższych latach stanowić jedno z kluczowych wyzwania. Ponadto poddanie się certyfikacji dostępności może stanowić dla NGO też dobrą okazją do zwiększenia umiejętności i kompetencji w zakresie stosowania zasad dostępności. Nawet jeżeli wyniki weryfikacji nie będą w pełni satysfakcjonujące, to kluczowe znaczenie może mieć chwila refleksji oraz podjęcie odpowiednich kroków w celu eliminacji barier zgodnie z rekomendacjami określonymi w audycie. Poza tym poddanie się procesowi certyfikacji, to inwestycja w przyszłość NGO poprzez transfer wiedzy i doświadczeń przekazanych przez zewnętrznych audytorów dokonujących certyfikacji dostępności.

4.3 Identyfikacja potrzeb i analiza danych zastanych (desk research)

Obowiązujące w Polsce rozwiązania systemowe w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami koncentrują się głównie na podmiotach publicznych. Do tej pory nie były podejmowane na szeroką skalę działania wspierające organizacje pozarządowe w zakresie wdrażania zasad dostępności. Wobec tego NGO powinny same zadbać o dostępność w ramach samodoskonalenia, jeżeli chcą dotrzeć ze swoją ofertą do osób z niepełnosprawnościami lub szerzej do osób ze szczególnymi potrzebami. W tym zakresie

istnieje potrzeba wykreowania liderów/koordynatorów do spraw dostępności w organizacji w oparciu o system społecznych Liderów Dostępności (podobnie wykreowano Latarników Polski Cyfrowej w ramach Programu Polska Cyfrowa Równych Szans). W przeciwnym razie obowiązek zapewnienia dostępności w NGO będzie spoczywać wyłącznie na Zarządzie, który i tak jest obciążony wieloma innymi obowiązkami. Stąd powołanie lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji powinno znacząco pomóc NGO w procesie wdrażania standardów dostępności.

Potwierdzają to wyniki raportów z badań Z. Klimczuk „Standardy NGO bez barier. Raport z zogniskowanego wywiadu grupowego (FGI)” 2021 r. oraz Z. Klimczuk „Standardy NGO bez barier. Raport z zogniskowanego wywiadu grupowego (FGI)” 2021 r., które zostały opracowane w ramach projektu „Dostępne NGO na PLUS” sfinansowanego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030.

W tym zakresie badani przedstawiciele NGO wskazywali na konieczność powoływania koordynatora do spraw dostępności w organizacji, który byłby przeszkolony i posiadał niezbędną wiedzę i umiejętności w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Jednak problemem będzie zdobycie wynagrodzenia dla takiej osoby. Wskazywano również na to, że najlepszym liderem koordynującym dostępność byłaby osoba z niepełnosprawnością, która pracuje w tej organizacji. Ponadto taką rolę mógłby pełnić także społecznie członek Zarządu. Przy czym byłby to zamiennie lider lub koordynator do spraw dostępności w organizacji. Ponadto przedstawiciele NGO byli za tym, żeby nazwać go liderem dostępności albo menadżerem dostępności - aby odróżniał się od koordynatorów ds. dostępności powoływanych ustawowo w administracji publicznej. Lider/koordynator do spraw dostępności w organizacji powinien być osobą kompetentną, która ma wiedzę na temat dostępności. Zdaniem niektórych badanych nie ma potrzeby powoływania lidera, koordynatora, czy menedżera dostępności w każdej organizacji. Dużo powinno zależeć od profilu działalności organizacji. Jeśli NGO prowadzi działalność na rzecz osób z niepełnosprawności - to powinna być osoba zajmująca się koordynowaniem dostępności w organizacji. Nie zawsze to musi być tylko jedna osoba. Może to być też zespół ekspertów, którzy będą mogli się wymieniać.

Ponadto badani wskazali, że widzą potrzebę tworzenia planów działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w organizacji w dłuższej perspektywie czasu. Padały również głosy, że taki plan dostępności powinien być częścią strategii rozwoju danej organizacji. Jednak konieczne jest zapewnienie wsparcia finansowego i szkoleniowego przy tworzeniu tych dokumentów, żeby były realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

Z kolei przedstawiciele lubelskich NGO uczestniczących w 4 kawiarenkach obywatelskich realizowanych w ramach projektu „Dostępne NGO na PLUS” sfinansowanego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, wskazywali na niewystarczający poziom wiedzy na temat dostępności w środowisku pozarządowym.

Zwracano również uwagę na potrzebę wypracowania standardów dotyczących wdrażania dostępności - dedykowanych specjalnie dla NGO, które uwzględniałyby specyfikę działania sektora pozarządowego działającego odmiennie niż pozostałe sektory. Stąd skutecznym kluczem do zapewnienia dostępności NGO może okazać się samoregulacja sektora pozarządowego, którego wyrazem jest standaryzacja działań. Proces standaryzacji będzie oznaczał uporządkowanie prowadzonych działań i sposobu funkcjonowania NGO w obszarze dostępności. Jednak, aby zacząć wymagać od NGO zaangażowania w poprawę dostępności, najpierw trzeba je do tego przygotować. W tym zakresie potrzebne są programy edukacyjne i kampanie informacyjne. W związku z tym standardy powinny stanowić uzupełnienie istniejących norm i poradników o charakterze edukacyjno-informacyjnym.

Ponadto uczestnicy kawiarenek obywatelskich wskazywali na konieczność powoływania w organizacjach liderów dostępności, którzy stanowili by odpowiednik koordynatorów do spraw dostępności w urzędach publicznych. Liderem/koordynatorem do spraw dostępności w organizacji może być osoba z niepełnosprawnością lub osoba posiadająca doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnościami. Powinna to być osoba otwarta na nową wiedzę, charakteryzująca się zaangażowaniem i umiejętnościami interpersonalnymi pozwalającymi na przekonywanie innych do konieczności stosowania zasad dostępności. Poza tym powinna potrafić przeprowadzić audyt dostępności w swojej organizacji, które pozwolą na tej podstawie opracować Deklarację dostępności, czy też plan wdrażania dostępności. W związku z tym lider/koordynator powinien stale podnosić swoje kompetencje poprzez uczestniczenie w szkoleniach oraz wymianę doświadczeń z innymi praktykami dostępności. Lider/koordynator do spraw dostępności w organizacji będzie mógł być finansowany m.in. ze środków pochodzących z odpłatnej działalności pożytku publicznego (np. prowadzonych szkoleń z elementami doradztwa dotyczących zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami).

Zdaniem uczestników kawiarenek obywatelskich dodatkowo można by powoływać zespoły koordynujące dostępność w NGO, jako grupy wspierające – doraźnie lub na stałe – lidera/koordynatora w pełnieniu jego funkcji. Takie podejście pozwoli na podział obowiązków w zakresie zapewniania dostępności w organizacji np. osoba odpowiedzialna za stronę internetową WWW będzie specjalizować się – w dostępności cyfrowej, osoba obsługująca klientów - w dostępności informacyjno-komunikacyjnej, zaś osoba odpowiedzialna za koordynację pracy biura – w dostępności architektonicznej.

Z kolei mniejsze NGO, mogłyby skorzystać ze wsparcia zewnętrznego podmiotu doradczego, który będzie dzielić się wiedzą i doświadczeniem w zakresie wdrażania standardów dostępności. W tym zakresie w uprzywilejowanej sytuacji będą organizacje członkowskie dużych federacji organizacji pozarządowych, które mogą liczyć na wsparcie organizacji parasolowej.

4.4 Opis standardu powoływania w NGO lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji

Zgodnie ze standardem wyróżniamy trzy kroki, które pozwolą NGO na usprawnienie procesu wdrażania i podejmowania decyzji w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Krok 1 – Wymagania wobec NGO w zakresie wdrażania zasad dostępności

Obecnie potrzebna jest świadoma transformacja procesu wdrażania dostępności przez NGO. Wymaga to ciągłego dostosowywania się do zmieniających się warunków. Dostępność jest procesem zakłádającym – ciągłe zmiany i pokonywanie nowych wyzwań. Zaczyna się od wzrostu świadomości i zrozumienia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, zaś kończy na konsekwentnym wprowadzaniu zmian w organizacji.

NGO powinny aktywnie dążyć do zapewnienia możliwości uczestnictwa i zaangażowania osób ze szczególnymi potrzebami we wszystkich swoich działaniach. To może obejmować np. przyjmowanie osób z niepełnosprawnościami do zarządu i zespołów projektowych, organizowanie wydarzeń w dostępnych miejscach oraz uwzględnianie różnorodności w planowaniu i podejmowaniu decyzji.

W tym zakresie przy samoocenie dostępności organizacji dla osób ze szczególnymi potrzebami warto wziąć pod uwagę istniejące standardy dostępności dedykowane NGO, jak też co najmniej minimalne wymagania określone w art. 6 UZD.

Minimalny	Rekomendowany
W prowadzonej działalności dążyć do zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.	W prowadzonej działalności stosować zbiór standardów „NGO bez barier – lubelskie standardy dostępności organizacji pozarządowych”.
	Przystąpić do sieci partnerskiej działającej na rzecz dostępności.
W prowadzonej działalności uwzględnić różnorodne potrzeby osób z niepełnosprawnościami.	Przeprowadzić samoocenę w zakresie wdrażania dostępności za pośrednictwem wypracowanych narzędzi do monitorowania dostępności.
Zapewnić dostępność architektoniczną siedziby organizacji dla osób z niepełnosprawnościami (np. pochylnia, rampa dla wózków, winda, szerokie drzwi, toaleta dla osób z niepełnosprawnościami).	Przeprowadzić audyt dostępności architektonicznej potwierdzający zapewnienie dostępności siedziby organizacji dla osób z niepełnosprawnościami.

Strona internetowa WWW powinna spełniać zasady dostępności cyfrowej, zgodnie ze standardem WCAG 2.1 poziom AA.	Przeprowadzić audyt dostępności cyfrowej potwierdzający zapewnienie dostępności strony internetowej WWW, zgodnie ze standardem WCAG 2.1 poziom AA.
Zamieścić i aktualizować na stronie internetowej WWW Deklarację dostępności.	<p>Informację o zapewnianiu dostępności siedziby organizacji podać w ogólnodostępnej bazie NGO (np. na portalu www.spis.ngo.pl – stanowiącym najpopularniejsze źródło informacji o organizacjach działających w Polsce). Przykładowe udostępnione informacje o dostępności siedziby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy w budynku jest domofon lub ciężko otwierające się drzwi? • Czy siedziba jest na piętrze? • Czy w budynku jest winda?
Redaktorzy w organizacji powinni posiadać kompetencje do tworzenia dostępnych treści na stronie internetowej WWW i w mediach społecznościowych.	
Zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego NGO stosować, co najmniej dwa kanały komunikacji z interesariuszami (np. oprócz telefonu kontaktowego, zapewnić możliwość przekazywania informacji za pomocą środków komunikacji elektronicznej).	<p>Stosować różne kanały komunikacji z interesariuszami, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • telefon, • poczta elektroniczna (e-mail), • rozmowy indywidualne „twarzą w twarz”, • media społecznościowe (np. Facebook, YouTube, Twitter, Instagram), • platforma internetowa (np. ZOOM, Google Meet, Microsoft Teams, ClickMeeting), • wiadomości tekstowe (np. SMS, MMS), • komunikator tekstowy (np. Chat), • tekst w alfabecie Braille'a, • tekst łatwy do czytania i rozumienia (ETR), • tłumaczenie na PJM (osobiście lub online), • nagrane tłumaczenie w PJM na nośniku elektronicznym.
Przygotowywać materiały w sposób dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami (np. udostępnianie treści na stronie internetowej WWW w formatach	

czytanych przez oprogramowanie do obsługi czytników ekranowych, udostępnianie wideo z napisami lub tłumaczeniem na PJM, udostępnianie materiałów w formacie łatwym do zrozumienia (ETR)).	
Stosować urządzenia lub środki techniczne do obsługi osób słabosłyszących (np. pętla indukcyjna, systemy Bluetooth)	Przeprowadzić audyt dostępności informacyjno-komunikacyjnej potwierdzający zapewnienie dostępności siedziby organizacji dla osób z niepełnosprawnościami.
Zapewnić osobom głuchym dostęp do tłumacza PJM.	Przeprowadzić audyt dostępności informacyjno-komunikacyjnej potwierdzający zapewnienie dostępności siedziby organizacji dla osób z niepełnosprawnościami.
Angażować osoby ze szczególnymi potrzebami w działania i procesy decyzyjne organizacji.	
Zapoznać personel organizacji z podstawowymi zasadami savoir-vivre wobec osób z niepełnosprawnościami.	Prowadzić cykliczne wewnętrzne szkolenia w zakresie dostępności obsługi osób ze szczególnymi potrzebami.
Zatrudnić w NGO osoby z niepełnosprawnościami. Kandydatów do pracy w organizacji oceniać na podstawie umiejętności, kwalifikacji i doświadczenia, a nie ze względu na niepełnosprawność.	Opracować politykę zatrudniania zawierającą procedury rekrutacji osób z niepełnosprawnościami. Stworzyć plany szkoleniowe oraz indywidualne ścieżki rozwoju pracowników z niepełnosprawnościami.
Zezwalać na wstęp do obiektu osobom z psem asystującym.	
Zapewniać osobom ze szczególnymi potrzebami możliwość bezpiecznej ewakuacji z obiektu w sytuacji zagrożenia.	

Krok 2 – Wymagania wobec lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji

NGO powinny dążyć w prowadzonej działalności do zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Stąd NGO będą potrzebować rozszerzenia swojego stałego zespołu o lidera odpowiedzialnego za koordynowanie dostępności we wszystkich obszarach swojej działalności. Utworzenie stanowiska lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji pozwoli znacząco wzmocnić efektywność procesu standaryzacji dostępności. W

tym zakresie liderem/koordynatorem do spraw dostępności w powinna być osoba posiadająca doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnościami, która będzie charakteryzować się otwartością na nowe wyzwania. Tak, aby mogła zajmować się różnymi aspektami dostępności, w zależności od potrzeb NGO.

Ważne jest, aby lider/koordynator do spraw dostępności w organizacji posiadał wystarczającą wiedzę i doświadczenie w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnościami. Ponadto powinien potrafić przeprowadzić audyt dostępności w swojej organizacji, aby następnie na tej podstawie opracować np. Deklarację dostępności, czy też plan dostępności. Jednak w praktyce decyzja o wyznaczeniu lidera/koordynatora do spraw dostępności będzie w dużej mierze zależała od posiadanych przez NGO zasobów - finansowych, kadrowych i technicznych.

Minimalny	Rekomendowany
Stworzyć stanowisko lidera/koordynatora do spraw dostępności, który zajmie się koordynowaniem zapewnieniem w organizacji dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.	Przy wyborze lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji szczególne predyspozycje mają osoby z niepełnosprawnościami.
Zatrudnić lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji na zasadzie umowy wolontarystycznej.	Zatrudnić lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji w dłuższym wymiarze czasu na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej.
<p>Wymagania stawiane wobec lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji powinny obejmować m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukończone kursy (z zakresu dostępności - architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej) lub studia podyplomowe z zakresu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, • znajomość aspektów prawnych dotyczących stosowania zasad dostępności, • znajomość standardów i dobrych praktyk dotyczących wdrażania dostępności, • znajomość przeprowadzania audytów dostępności architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej. 	Powołać zespół ds. dostępności, jako grupy ekspertów wspierających (doraźnie lub na stałe) lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji.

<p>Do głównych obowiązków lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji powinno w szczególności należeć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • planowanie i wdrażanie działań mających na celu poprawę dostępności w NGO, • udzielanie informacji o zapewnianiu dostępności przez NGO, • zarządzanie procesem dostosowywania oferty NGO do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, • aktualizacja Deklaracji dostępności na stronie internetowej WWW, • przeprowadzanie procesu rekrutacji i zatrudniania pracowników z niepełnosprawnościami, • przygotowywanie planu działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, • wdrażanie standardów dostępności w organizacji, • bieżące monitorowanie stosowania zasad dostępności przez NGO. 	<p>Do obowiązków lidera/koordynatora do spraw dostępności w organizacji powinno dodatkowo należeć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • edukowanie personelu organizacji w zakresie dostępności i potrzeb osób z niepełnosprawnościami, • współpraca w przygotowywaniu wniosków o dofinansowanie ze środków publicznych, zgodne z wymogami w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, • dbanie, aby zadania dofinansowane ze środków publicznych były realizowane zgodnie z zapisami umów dotyczącymi dostępności, • prowadzenie działań animacyjnych na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami.
<p>Lider/koordynator do spraw dostępności na bieżąco powinien prowadzić konsultacje z osobami z niepełnosprawnościami, aby poznać ich potrzeby i opinie na temat wdrażania dostępności w organizacji.</p>	<p>Lider/koordynator do spraw dostępności w organizacji na bieżąco powinien współpracować z NGO i instytucjami publicznymi zajmującymi się dostępnością.</p>

Krok 3 – Wymagania wobec opracowania planu wdrażania dostępności w organizacji

Przygotowanie planu działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w NGO jest działaniem wielowymiarowym. Wdrażanie planu dostępności w organizacji powinno odbywać się na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb, określenia celów, harmonogramu działań i wskaźników pozwalających zweryfikować efekty. Plan działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami powinien obejmować w szczególności - analizę stanu początkowego, propozycje działań służących likwidacji barier ograniczających dostępność, szacunkowe koszty, jak też harmonogram wprowadzania zmian.

Pierwszym krokiem do sporządzenia planu dostępności powinno być przeprowadzenie audytów dostępności - architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej. Jest to

tym bardziej istotne, że w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (UZD) przewidziano dla NGO - nieobowiązkowe poddanie się audytowi dostępności potwierdzone certyfikatem. Dla podniesienia rangi, opracowany plan dostępności w organizacji powinien zostać przyjęty przez Zarząd w formie uchwały. Przy czym od samego początku tworzenie planu dostępności w organizacji powinno być nastawione raczej na realne efekty, niż na idealny plan możliwy do realizacji dopiero w dalekiej przyszłości. Takie podejście znacząco zwiększy szansę NGO na wdrożenie dostępności w najbliższej perspektywie czasu.

Minimalny	Rekomendowany
Wprowadzić w NGO wewnętrzne procedury związane z wdrażaniem dostępności.	Wprowadzić politykę dostępności w organizacji. We wszystkich najważniejszych dokumentach dotyczących działalności (np. statut, regulaminy, plany, projekty, standardy, strategie) uwzględniać aspekty związane z dostępnością.
Przeprowadzić w NGO audyty dostępności - architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej. Na podstawie wyników weryfikacji dostępności wyeliminować bariery zgodnie z rekomendacjami określonymi w audytach.	Poddać się dobrowolnemu audytowi dostępności, który zostanie potwierdzony certyfikatem przyznanym przez akredytowany podmiot.
Plan dostępności w organizacji powinien obejmować w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • analizę stanu początkowego (np. w oparciu o przeprowadzony audyt dostępności), • propozycje działań służących likwidacji barier ograniczających dostępność, • szacunkowe koszty wdrażania dostępności, • harmonogram wprowadzania zmian. 	Opracowany plan dostępności będzie stanowić element wieloletniej strategii rozwoju NGO.
Plan działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w organizacji powinien zostać przyjęty przez Zarząd w formie uchwały.	
Prowadzić okresowy monitoring i ewaluację działalności NGO w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.	W zespole monitoringowym zapewnić udział osób z niepełnosprawnościami.